

- 1. Over definiëring en grenzen

- Wat is een ritueel:

- * Kortst: een complex van symboolhandelingen, symbooltaal, en symbolen
- * er is geen rite zonder dat ook taal of mythe daarin een rol speelt
- > wat is een symbool?

* open voor verschillende betekenissen, participatie, symboliek, iconiciteit [wat in de tekendimensie wordt opgeroepen, reinigen bijv., en het symbool zelf, water bijv.], conventies en (culturele en phylogenetische) codes,
- Ritueel, ritualiseren, ritualizing (marge en kern, netwerk)

Grimes: The craft of ritual studies, Oxford: OUP 2014

- **classificeert:** modes of layers in ritueel
- * ritualization - gewoonten, manieren
- * decorum - groeten, vertrekken, buigen
- * ceremony - universiteit, rechtspraak, rallies
- * magic - healing, divinatie, offers, vruchtbaarheid
- * liturgy (niet perse kerkelijk verstaan) - meditatie, invocatie, praise
- * celebration - festivals, verjaardagen, feesten

Ten slotte

- gaf enkele gedachten v/u de theorie
Op grond vd beperkte informatie die ik heb

Rituelen en Geestelijke Verzorging 20191009 UCGV, IRiLiS

Liever dan definities gebruiken we dimensies of kwaliteiten

- Grimes, Ritual Criticism, Columbia SC 1999

= veranderingen sinds boek verscheen:

collective en institutionalized en niet personal en private,
traditional and not invented or recent)
= niettemin heel bruikbare dimensies

- * performed, embodied, enacted, gestural (not merely thought or said)
- * formalized, stylized (not ordinary)
- * repetitive (not once for all)
- * symbolic, referential
- * condensed, multilayered
- * dramatic, ludic, play-like (not primarily discursive or explanatory)
- * mystical, transcendent, religious, cosmic (not merely empirical or secular)
- * conscious, deliberate (not unconscious)
- * adaptive, functional (not obsessional, neurotic, dysfunctional)

**Rituelen voldoen in meerdere of mindere mate
aan deze kwaliteiten of dimensies**

Casus presented

- laten zich in deze schema's begrijpen
- paar elementen:

Therapeutische dimensie (afgestemd met Joanna Wojkowiak)

- de vrijmoedigheid waarmee de gv'ers daarmee ad gang gaan
- hier ook wel zekere voorzichtigheid geboden:
- * rituelen gelden als nutteloos, zonder doel, vgl. de kunsten, In een context van nut, functie en instrumentaliteit
- * dat wil niet zeggen zonder betekenis
- * het is geen therapie en vooral wij zijn geen klinisch psychologen, er zijn geen randomised control trials
- roept veel vragen op: wat betekent het dat het een mw met dementie is?
- is er contact met de ouderpsycholoog?
- is bijvoorbeeld cognitieve therapie hier niet veel effectiever?
- * doen we onderzoek naar de effectiviteit van therapeutisch ingezet ritueel?

Ten slotte: het zijn verzonnen rituelen die refereren aan een oud ritueel repertoire Hetebrij pelgrimage

Zuidema verbranden briefjes

- die verzonnen rituelen worden herhaald,
Zijn niet altijd eenmalig, in een geval bij Zuidema vijf maal.

Lichamelijkheid en materialiteit

Hetebrij: wandelen, briefjes klaagmuur, stenen

- het hele menszijn raakt door de handeling erin betrokken
Ook de emoties etc
- ritueel handelen is inderdaad handelen

Referentie aan het verleden

- Hetebrij: Libanon, Srebrenica

- "Ontrafelen, exploreren en representeren van de herinneringen
- Heel goed ook: de observatie dat verhalen veranderen met de tijd

1. Transcendent, religious

Bart Hetebrij: symbolische ruimte die refereert aan troost, hoop, angst, verlangen en religieuze verschillen overstijgt.

- de verwijzingen zijn basaal sacraal (Goeddoen Juchtmans)

Hetebrij: kaarsje in humanistische bezinningsdienst, steen leggen Libanon incl. Moslim

(Geeft jds/chr interpretatie, maar kan breder: aarde, vast, blijft, slijpt, deze grond.

Ik denk de betekenis breder is dan H suggereert (eren, herinneren, troosten)

Joke Zuidema: steentjes, blaadjes (bomen), olie, kaarsen (licht), kleuren

* rituelen of symbolen die gebaseerd zijn op religieus, in onze context dikwijls christelijk-religieus repertoire
Maar zonder referentie aan God, Christus

* uitgebreid door Inez Schippers:

* rituals that people consider sacred, but have nothing to do with the supernatural

* zij spreekt van "casual sacred"

- dat hebben Mirella Klomp en ik weer terugvertaald naar kerkelijke praktijken in de marge van de eredienst
* casual sacramentality

"physical and bodily activities of daily living that are analogous to the strict classical sacramental acts, like eating, cleaning etc., and that are incidentally and informally considered as an opening toward the immanent other

That may or may not be called God"